

мандри, като най-голяма е била Рагомирската област - с над 3000 къщи, а най-малката - Каменичка, с около 500 къщи⁴.

Паричните приходи, които са постъпвали в касата на Кюстендилската епархия, най-общо могат да се разделят на две групи. Първата - основни църковни данъци, които са се събирали ежегодно и са имали задължителен характер за всички християни. Втората - случайни приходи, дарения и вземания срещу изпълнението от страна на свещенослужители на определени църковни и административни дейности.

Основен данък по това време (не според стойността си, а според значението, придавано му от османската администрация) е мирията. Богатото разнообразие на тематичната му определеност предопределя и широкия диапазон при характеристиката от страна на отделните автори на неговото предназначение⁵. Независимо от различията, приема се становището, че става въпрос за парична сума, която Патриархът трябва ежегодно да изплаща на османската администрация. Стойността се определя от Високата порта и се посочва в специален берат. В последствие централната църковна администрация разпределя тази сума между отделните епархии и с конкретни разрешения се определя правото на всеки един владика да събира този данък.

След като се уточни сумата за всяка епархия, тя се разпределя между енориите. Като основната облагаема единица се явява не отделното венчило, както е за повечето данъци, а отделната сграда, обитавана от християнско семейство (къщи - големи и малки, и мандри). При това всеки енорийски свещеник прави своя вътрешна диференциация за изплащане на този данък - една е стойността на голяма къща, друга е за малка, трета - за мандра (там, където я има). Главната причина за тази фискална диференциация е не броя на венчилата, живеещи в съответната жилищна сграда, а имотното състояние на облагаемото християнско семейство.

Ако през периода от 40-те до средата на 50-те години на XIX век сумата, която се взема от всяка облагаема единица е била неизменна - 60 пари за малка къща и 110 - за голяма, то от 1857 г. се забелязва нарастване на вземанията по това облагаемо перо - с 10 пари за налога на голяма къща и с 20 - за този на малка къща⁶. Това нарастване по всяка вероятност е опит на османската администрация да коригира получаваната сума в съответствие с темпа на инфлация в Империята, който особено след Кримската война бързо ускорил движението си нагоре.

Другият постоянен данък, събиран в Кюстендилската епархия, е емватикията. И ако, въпреки различията, повечето от определенията за същността на мирията са близки, то значителни са различията между твърденията за същността на емватикията, давани от отделните автори⁷. Тяхното обобщаване и анализът на наличния изворов материал ни позволява да установим, че става дума за ежегоден данък, който е точно определен за съответната епархия и се изплаща от всеки енорийски свещеник, с което се откупува правото за упражняване на църковно-служебна дейност. Енорийските свещеници набавят тази сума от редовните вноски на всички християни, при които обаче отсъства имотното диференциране, съответстващо за събирането на мирията.

Съпоставката между стойностните изражения на емватикията, с които през различните години се облагат православните, подчертава една характерна динамика. Ако през 1847 г. всеки християнски дом е плащал на Кюстендилския владика Дионисий 5 гроша и 10 пари като емватикия⁸, през 1850 г. и 1854 г. тази стойност е 2 гр. 20 пр.⁹, а през 1857 г. - 3 гр.¹⁰, то през 1863 г. последният гръцки владика на Кюстендилската епархия Игнатий е изисквал от енорияшеските свещеници емватикия в размер на 63 гр. 20 пари, т.е. средно по 20 пари от християнски дом и дори обещал да намали стойността на този данък на 10 гр. от всеки поп¹¹. Така че ясно се откроява